

Натисніть тут щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Васильченко Наталія Петрівна
Дяченко Ольга Миколаївна

СЕРІЯ «ЖИВА МАТЕМАТИКА»

ЖИВА МАТЕМАТИКА

**Методичний посібник для формування в дітей
уміння розв'язувати задачі в межах 5
у процесі підготовки до школи**

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

Серію «Жива математика» засновано 2011 року

Васильченко Н.П., Дяченко О.М.

В19 Жива математика: Методичний посібник для формування в дітей уміння розв'язувати задачі в межах 5 у процесі підготовки до школи. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 28 с. — (Серія «Жива математика»).

ISBN 978-966-10-1650-6

Матеріал даного посібника допоможе вихователям дошкільних навчальних закладів та вчителям початкової школи методично грамотно й ефективно організувати роботу із формування в малюків уміння розв'язувати задачі в межах 5 на етапі підготовки до школи.

Головна мета видання — підказати дорослим варіанти побудови такої системи занять, яка дасть можливість кожній дитині **НАВЧИТИСЯ** розуміти, конкретизувати зміст фраз із тексту задачі та зіставляти їх з відповідними математичними діями.

Посібник розроблено на базі авторського курсу Н. Васильченко «Лексичні основи математики», представленого в книзі «Жива математика. Посібник для підготовки дитини до школи» (Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2008).

ББК 22.1я73

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Задачі на знаходження суми та різниці

Додатковий
матеріал,
примітки

Навчальний матеріал, яким повинні володіти діти, перш ніж розпочати розв'язування задач даного типу: множина з двох предметів; дії додавання та віднімання в межах 2; склад числа 2; цифри 0, 1, 2, знаки «+», «-», «=»; запис дій додавання та віднімання в межах 2.

Вправи з предметами

Для виконання наступних завдань знадобляться: два кольорові олівці, фішки «Макромозаїки Васильченко» (або інші подібні предмети).

1. Візьміть у праву руку один олівець, а в ліву — *ще один*. Тепер у вас стало *два* олівці.

Дайте відповідь на запитання вчителя: «Скільки у вас олівців?» — «У мене два олівці».

Поставте запитання одне одному: «Скільки в тебе олівців?» — «У мене два олівці».

2. Поставте на жовте поле спочатку одну червону фішку, а потім — ще одну (або будь-які однакові предмети одного кольору).

Учитель ставить дітям наступні запитання у такій послідовності:

— Скільки червоних фішок *поставили спочатку*?

— Одну фішку.

— Скільки червоних фішок *додали*?

— Одну фішку.

— Скільки червоних фішок *зараз стоїть* на жовтому полі?

— Дві фішки.

Останнє запитання можна сформулювати по-іншому:

— Скільки червоних фішок *стало* на жовтому полі?

— На жовтому полі стало дві фішки.

3. На жовтому полі стоять дві червоні фішки. Заберіть одну з них.

Учитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки червоних фішок *стояло* на жовтому полі?

Це запитання можна сформулювати по-іншому:

— Скільки червоних фішок *було* на жовтому полі?

— Скільки червоних фішок *забрали*?

Сформулюємо запитання по-іншому:

— Скільки червоних фішок *відняли*?

— Скільки червоних фішок *тепер стоїть* на жовтому полі?

Ставимо запитання по-іншому:

— Скільки червоних фішок *залишилось* на жовтому полі?

Коментар для вчителя

Зверніть увагу, що з допомогою цих вправ і системи запитань ми окреслили опорні слова для кожного типу задач:

— для задач на знаходження суми: *було, додали, стало*;

— для задач на знаходження різниці: *було, відняли, залишилось*.

4. Поставте на зелене поле одну синю фішку, а потім — одну жовту.

Учитель ставить дітям наступні запитання у такій послідовності:

— Скільки фішок поставили спочатку?

Або:

— Скільки фішок *було* на зеленому полі?

— Скільки фішок поставили *ще*?

Або:

— Скільки фішок *додали*?

— Скільки *всього* фішок тепер стоїть на зеленому полі?

Або:

— Скільки *всього* фішок *стало* на зеленому полі?

5. На зеленому полі стоять синя й жовта фішки. Заберіть із поля одну з них.

Учитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки фішок стояло на зеленому полі?

Або:

— Скільки фішок *було* на зеленому полі?

— Скільки фішок забрали?

Або:

— Скільки фішок *відняли*?

— Скільки фішок *тепер* стоїть на зеленому полі?

Або:

— Скільки фішок *залишилось* на зеленому полі?

Коментар для вчителя

Зверніть увагу, що з допомогою цього завдання і системи запитань ми ввели дії додавання й віднімання з предметами, *однаковими за формою, але різними за кольором*.

6. Покладіть на парту спочатку одну фішку, а потім — одну паличку.

Учитель ставить дітям наступні запитання у такій послідовності:

— Скільки *предметів* поклали на парту спочатку?

Або:

— Скільки *предметів* було на парті?

— Скільки *предметів* поклали ще?

Або:

— Скільки *предметів* додали?

— Скільки *всього предметів* тепер лежить на парті?

Або:

— Скільки *всього предметів* стало на парті?

7. На парті лежать одна фішка й одна паличка. Заберіть один із цих *предметів*.

Учитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки *предметів* лежало на парті?

Або:

— Скільки *предметів* було на парті?

— Скільки *предметів* забрали?

Або:

— Скільки *предметів* відняли?

— Скільки *предметів* тепер лежить на парті?

Або:

— Скільки *предметів* залишилось на парті?

Коментар для вчителя

Зверніть увагу, що з допомогою цього завдання й системи запитань ми ввели дії додавання й віднімання з предметами, *різними за формою та кольором (неоднорідними)*.

Розв'язування задач за допомогою маніпуляцій із реальними предметами

Для виконання наступних завдань знадобляться однорідні й неоднорідні предмети (наприклад, фломастери, олівці, зошити, ляльки тощо) — по 2 шт.

Учитель пропонує дітям прослухати тексти задач і виконати описані в них дії з *реальними* предметами, які лежать на столі. Нагадаємо, що в сюжетах задач потрібно використовувати *лише ті предмети, які* дитина може взяти в руку й легко маніпулювати ними.

Коментар для вчителя

Для розв'язування задач цього типу найкраще взяти коробочки й лічильні палички: для першої задачі — коробочку з однією синьою паличкою; для другої задачі — порожню коробочку; для третьої — коробочку з однією паличкою; для четвертої та п'ятої задач — коробочки із двома паличками.

Пропонуємо вам приклади таких задач.

1. У коробочці **лежить** одна синя паличка. Маринка поклала туди ще одну таку паличку. Скільки синіх паличок **стало** в коробочці?

Учитель читає задачу окремими реченнями. Діти синхронно виконують дії із вказаними в умові предметами. Таким чином, прослухавши задачу, малюки розв'язали її на предметному рівні.

Після цього вчитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки синіх паличок *було* в коробочці?

— Скільки синіх паличок *додали*?

— Скільки синіх паличок *стало* в коробочці?

— Сформулюйте розв'язання задачі з допомогою математичних дій.

Передбачувана відповідь дітей:

— До однієї палички додати ще одну паличку — буде дві палички.

2. На столі **стоїть порожня** коробочка. Валя поклала туди одну синю паличку, а потім — ще одну таку саму паличку. Скільки синіх паличок **стало** в коробочці?

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують дії із вказаними в умові предметами. Таким чином, прослухавши задачу, малюки розв'язали її на предметному рівні.

Після цього вчитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки синіх паличок *було* в коробочці?

— Скільки синіх паличок *додали*?

— Скільки синіх паличок *стало* в коробочці?

— Сформулюйте розв'язання задачі з допомогою математичних дій.

Передбачувана відповідь дітей:

— До нуля паличок додати одну паличку та ще одну паличку — буде дві палички.

3. На столі стоїть коробочка, в якій знаходиться одна червона паличка. Валя поклала туди одну синю паличку, а потім — іще одну таку саму паличку. Скільки **всього** синіх паличок **поклали** в коробочку?

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують дії із вказаними в умові предметами. Таким чином, прослухавши задачу, малюки розв'язали її на предметному рівні.

Після цього вчитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки синіх паличок **було** в коробочці?

— Скільки синіх паличок **поклали спочатку**?

— Скільки **ще** синіх паличок поклали?

— Скільки **всього** паличок поклали в коробочку?

— Сформулюйте розв'язання задачі за допомогою математичних дій.

Передбачувана відповідь дітей:

— До однієї палички додати ще одну паличку — буде дві палички.

4. У коробці лежать дві сині палички. Андрійко забрав одну паличку. Скільки паличок **залишилось** у коробці?

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують дії із вказаними в умові предметами. Таким чином, прослухавши задачу, малюки розв'язали її на предметному рівні.

Після цього вчитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки синіх паличок **було** в коробці?

— Скільки синіх паличок **забрали**?

— Скільки синіх паличок **залишилось** у коробці?

— Сформулюйте розв'язання задачі за допомогою математичних дій.

Передбачувана відповідь дітей:

— Від двох паличок відняти одну паличку — залишиться одна паличка.

5. У коробці лежать дві сині палички. Володя їх забрав. Скільки паличок **залишилось** у коробочці?

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують дії із вказаними в умові предметами. Таким чином, прослухавши задачу, малюки розв'язали її на предметному рівні.

Після цього вчитель ставить дітям наступні запитання:

— Скільки синіх паличок **було** в коробці?

— Скільки синіх паличок **забрали**?

— Скільки синіх паличок **залишилось** у коробці?

— Сформулюйте розв'язання задачі за допомогою математичних термінів.

Передбачувана відповідь дітей:

— Від двох паличок відняти дві палички — залишиться нуль паличок.

Над розв'язанням наступних задач рекомендуємо працювати так, як і над попередніми.

6. У Катрусі — одна лялька і в її сусідки по парті Наталочки — теж одна. Скільки **всього** ляльок у дівчаток?

7. У Наталочки було дві ляльки. Одну ляльку вона віддала Катрусі. Скільки ляльок **залишилось** у Наталочки?

8. Петрик дістав із пенала одну лінійку й один олівець. Скільки **всього** предметів дістав із пенала Петрик?

9. На парті лежать лінійка й олівець. Петрик сховав лінійку в пенал. Скільки предметів **залишилось** на парті?

10. В Олеся була одна гумка. Він віддав її Наталочці. Скільки гумок **залишилось** в Олеся?

11. У Сашка було два фломастери. Він віддав їх Миколці. Скільки фломастерів **залишилось** у Сашка?

Розв'язування задач шляхом ілюстрування умови

У процесі розв'язування задач цим способом використовуються **малюнки предметів, про які йдеться в умові.**

Малюк чує текст задачі, зображує відповідну кількість предметів, а потім домальовує чи закреслює декілька з них згідно з умовою, тобто виконує до задачі ілюстрацію. Таким чином, дитина отримує результат на малюнку, промовляє відповідь і формулює розв'язання за допомогою математичних дій.

Роздайте дітям «РОБОЧИЙ АРКУШ №1».

Для виконання наступних завдань знадобляться кольорові олівці, прості олівці, коректор, ручка.

Грибок

Виконайте малюнок до задачі, використовуючи заготовку. Дайте усну відповідь. З допомогою заготовки запишіть розв'язання задачі.

Учитель читає текст задачі реченнями. Діти синхронно виконують малюнок за сюжетом (обводять заготовки).

1. Уранці на галявині виріс один грибок, а до вечора — ще один. Скільки грибів росте на галявині?

Після цього вчитель ставить наступні запитання:

— Скільки грибів виросло на галявині вранці?

Діти показують перший грибок і під ним пишуть (обводять) цифру 1.

— Скільки грибів виросло на галявині до вечора?

Діти показують другий грибок і під ним пишуть (обводять) «+1».

— Скільки всього грибів росте на галявині?

Діти показують (обводять замкненою лінією) два гриби й дають поширену відповідь:

— До одного гриба додати ще один — буде два гриби.

Діти завершують запис розв'язання задачі, обводячи знак «= $\Rightarrow$ » та відповідь.

Наступні задачі розв'язують аналогічно.

2. У Маринки одна синя кулька і стільки ж жовтих. Скільки всього кульок у Маринки?

3. Віра вирізала один зелений прапорець, а другий — червоний. Скільки всього прапорців вирізала Віра?

4. Сашко знайшов один жовтий листочок, а потім — ще один такий самий листочок. Скільки всього листочків знайшов Сашко?

Квіточка

Виконайте малюнок до задачі, використовуючи заготовку. Зафарбуйте коректором (або закресліть) предмети, що «зникли». Дайте усну відповідь та обведіть подане розв'язання задачі.

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують малюнок за її умовою (обводять заготовки).

1. На квіточці сиділо два метелики. Один із них полетів. Скільки метеликів залишилось на квіточці?

Після цього вчитель ставить наступні запитання:

— Скільки метеликів сиділо на квіточці?

Діти відповідають на питання й обводять цифру 2 у заготовці запису розв'язання задачі.

— Скільки метеликів полетіло?

Діти промовляють відповідь і обводять «-1» у заготовці запису розв'язання задачі.

— Скільки метеликів залишилось?

Діти завершують запис розв'язання задачі, обводячи знак «=» та відповідь.

Наступні задачі розв'язують аналогічно.

2. У Павлика було дві кульки. Одна з них полетіла. Скільки кульок залишилось у Павлика?

3. У Сашка було дві цукерки. Одну він віддав сестрі. Скільки цукерок залишилось у Сашка?

4. На тарілці лежало два бублики. Оленка з'їла один бублик. Скільки бубликів залишилось на тарілці?

5. На блюдці лежало дві вишеньки. Андрійко з'їв усі вишеньки. Скільки вишеньок залишилось на блюдці?

6. На клумбі росли дві ромашки. Лесик замилувався ними й не зірвав жодної. Скільки ромашок залишилось на клумбі?

Розв'язування задач шляхом заміни предметів із умови лічильним матеріалом

У процесі розв'язування задач на даному етапі предмети, про які йдеться в умові, **замінюють** лічильним матеріалом, котрий значно легше взяти в руку чи зобразити на папері. Цю операцію називають **предметним моделюванням**.

Малюк чує умову, моделює її на лічильному матеріалі, отримує результат, промовляє відповідь, використовуючи назви предметів із тексту задачі, формулює розв'язання за допомогою математичних дій.

Сонечко

Замініть предмети, які складно намалювати, схематичними зображеннями (точками, паличками тощо). Дайте усну відповідь, обведіть записане розв'язання задачі, самостійно запишіть результат.

1. На ставку плавав один білий лебідь і стільки ж чорних. Скільки всього лебедів плавало на ставку?

2. У гаражі стояло дві пожежні машини. Одна з них поїхала. Скільки машин залишилось у гаражі?

3. На аеродромі стояв один вертоліт, а тоді поряд приземлився ще один. Скільки вертольотів стало на аеродромі?

4. У магазині було два холодильники. Один холодильник продали. Скільки холодильників залишилось у магазині?

5. У дворі гуляло двоє хлопчиків. Спочатку пішов додому Сашко, а тоді — Олег. Скільки хлопчиків залишилось гуляти у дворі?

6. На даху будинку «виросли» дві бурульки. Пригріло сонечко, і вони розтанули. Скільки бурульок залишилося на даху?

Розв'язування задач із уявними предметами (усно)

Цей спосіб роботи над задачею передбачає наступне. Малюк чує умову, уявляє предмети, про які йдеться у тексті задачі, подумки виконує відповідні дії, отримує результат, промовляє відповідь, формулює розв'язання за допомогою математичних дій або записує його цифрами.

Вишеньки

Прослухайте текст задачі, усно розв'яжіть її та запишіть розв'язання у зошит.

1. У дівчинки була одна лялька. Татко подарував їй іще одну. Скільки ляльок стало у дівчинки?

2. У порту стояло два кораблі. Один із них вирушив у плавання. Скільки кораблів залишилося в порту?

3. На стадіоні катався один велосипедист. Потім до нього приєднався ще один. Скільки велосипедистів катається на стадіоні тепер?

4. Татко приніс два кавуни. На обід з'їли один кавун, а на вечерю — ще один. Скільки кавунів залишилося?

5. У понеділок Павлик прочитав одну книгу, а у вівторок — іще одну. Скільки всього книг прочитав Павлик?

6. Лесик посадив у клітку дві пташки, а Маринка їх випустила. Скільки пташок залишилося в клітці?

Складання подібних (аналогічних) задач

Роздайте дітям «РОБОЧИЙ АРКУШ №2».

Грибок

Складіть задачі за малюнками і запишіть їх розв'язання.

Цей вид завдань радимо виконувати в парі, щоб діти по черзі промовляли придумані ними тексти задач.

Квіточка

Складіть задачі за поданими числовими виразами. Над числовими виразами виконайте відповідні малюнки.

Сонечко (завдання підвищеної складності)

Використовуючи малюнки-підказки, зображені у верхньому рядку, по черзі придумуйте задачі разом зі своїм сусідом по парті. Про-

ілюструйте складені вами задачі, обговоріть та запишіть розв'язання. Якщо відчуєте труднощі, зверніться до вчителя.

Знаходження та виправлення помилок

Вишеньки

Закресліть розв'язання задач, що не відповідають малюнку або містять помилку в обчисленнях. Обведіть заготовки правильно розв'язаних задач.

Контрольні завдання

Роздайте дітям «КОНТРОЛЬНИЙ АРКУШ».

Грибок

Закресліть неправильне розв'язання задачі й обведіть заготовку для правильного розв'язання.

1. На ковзанці катався один хлопчик. До нього приєднався Петрик. Скільки хлопчиків тепер катається на ковзанці?
2. На гілці сиділо два горобці. Один із них полетів. Скільки горобців залишилось на гілці?
3. У татка було дві шоколадки. Одну він віддав своєму синові, а другу — доньці. Скільки шоколадок залишилося в татка?

Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

*Додатковий
матеріал,
примітки*

Навчальний матеріал, яким повинні володіти діти, перш ніж розпочати розв'язування задач даного типу: множина із трьох предметів; стільки ж, порівну (по одному, по два; по три); дії додавання та віднімання в межах 3; склад числа 3; збільшення та зменшення числа на один, на два, на три; цифри 0, 1, 2, 3; запис дій додавання та віднімання в межах 3.

Повторення. Задачі на знаходження суми та різниці

Роздайте дітям «РОБОЧИЙ АРКУШ №3».

Грибок

Виконайте малюнок до задачі, скориставшись заготовкою. Дайте усну відповідь та з допомогою заготовки запишіть розв'язання.

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують малюнок за умовою (обводять заготовки).

1. Мама дала Петриковій спочатку два яблука, а потім — ще одне. Скільки всього яблук дала Петриковій мама?

2. На клумбі розцвів один білий тюльпан, а потім — ще два червоні тюльпани. Скільки всього тюльпанів розцвіло на клумбі?

3. Віра вирізала один зелений кружечок, один — червоний і ще один — жовтий. Скільки всього кружечків вирізала Віра?

4. Маринці подарували один жовтий олівець і стільки ж червоних та коричневих. Скільки всього олівців подарували Маринці?

Квіточка

Виконайте малюнок до задачі, скориставшись заготовкою. Дайте усну відповідь та з допомогою заготовки запишіть розв'язання.

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують малюнок за умовою (обводять заготовки).

1. Уранці Вадим не піймав жодної рибки, а ввечері піймав аж три. Скільки всього рибок упіймав Вадим?

2. У дворі гралося троє хлопчиків. Вони чекали Катрусю, але мама її не пустила. Скільки дітей грається у дворі?

3. На квіточці сиділо троє жучків-сонечок. Один із них полетів. Скільки жучків-сонечок залишилось на квіточці?

4. Діти зліпили трьох сніговиків. Протягом дня два сніговики розтанули. Скільки сніговиків залишилося стояти у дворі?

Сонечко

Виконайте малюнок до задачі, скориставшись заготовкою. Дайте усну відповідь та з допомогою заготовки запишіть розв'язання.

Учитель читає задачу реченнями. Діти синхронно виконують малюнок за умовою (обводять заготовки).

1. У Люди було три кульки. Одна з них полетіла, а ще одна — луснула. Скільки кульок залишилося в Люди?

2. Тетянка вирізала три сніжинки. Дві з них вона віддала братові й одну — сестрі. Скільки сніжинок залишилось у Тетянки?

3. На блюдці лежало три тістечка. За обідом діти з'їли всі тістечка. Скільки тістечок залишилося на блюдці?

4. На клумбі росли три волошки. Юля замилувалась ними і не зірвала жодної. Скільки волошок залишилось на клумбі?

Вишеньки

Запишіть умову скорочено, скориставшись заготовкою. Розв'яжіть задачу.

1. У Валери було дві машинки. Йому дали ще одну. Скільки машинок стало у Валери?

2. На ковзанці каталося троє дітей. Двоє з них пішли. Скільки дітей залишилось на ковзанці?

Розв'язування задач на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

Коментар для вчителя

Під час розв'язування задач даного типу базовою операцією є операція збільшення або зменшення числа на кілька одиниць. Нагадаємо: щоб отримати «більше на...», спочатку потрібно взяти *стільки ж*, а потім *додати* необхідну кількість предметів; аналогічно, щоб отримати «менше на...», спочатку беремо *стільки ж*, а потім *віднімаємо (забираємо)* потрібну кількість предметів.

Вправи з предметами

1. Підніміть на правій руці два пальчики і на лівій — стільки ж. На правій руці підніміть ще один пальчик.

Учитель або сам коментує дії, або залучає до цього процесу дітей.

— На правій руці стало на один пальчик більше. Ми *збільшили* кількість піднятих пальчиків на правій руці на один. До двох пальчиків додати один пальчик — буде три пальчики. Три більше від двох на один.

2. Підніміть на правій і на лівій руці по три пальчики — порівну. Загніть на правій руці один пальчик.

Учитель або сам коментує дії, або залучає до цього процесу дітей.

— На правій руці стало на один пальчик менше. Ми *зменшили* кількість піднятих пальчиків на правій руці на один. Від трьох пальчиків відняти один пальчик — отримаємо два пальчики. Два менше від трьох на один.

3. Підніміть на правій і на лівій руці по одному пальчику — порівну (стільки ж). На правій руці підніміть ще два пальчики.

Учитель або сам коментує дії, або залучає до цього процесу дітей.

— На правій руці стало на два пальчики більше. Ми *збільшили* кількість піднятих пальчиків на правій руці на два. До одного пальчика додати два пальчики — буде три пальчики. Три більше від одного на два.

4. Підніміть на правій руці три пальчики і на лівій — стільки ж. Потім загніть на правій руці два пальчики.

Учитель або сам коментує дії, або залучає до цього процесу дітей.

Розв'язування задач шляхом заміни предметів із умови лічильним матеріалом

У процесі розв'язування задач на даному етапі предмети, про які йдеться в умові, **заміняють** лічильним матеріалом, котрий значно легше взяти в руку чи зобразити на папері.

Малюк чує умову, моделює її на лічильному матеріалі, отримує результат, промовляє відповідь, використовуючи назви предметів із тексту задачі, формулює розв'язання за допомогою математичних дій.

Сонечко ☀

Замініть предмети, про які йдеться у тексті задачі і які складно намалювати, схематичними зображеннями (точками, паличками тощо). Дайте усну відповідь, запишіть розв'язання.

1. У зоопарку живуть чотири слони і дві жирафи. На скільки більше слонів, ніж жираф, живе в зоопарку?
2. У курнику один півень і чотири курки. На скільки менше півнів, ніж курей, у цьому курнику?

Вишеньки 🍒

Замініть предмети, які складно намалювати, схематичними зображеннями (точками, паличками тощо). Дайте усну відповідь, запишіть розв'язання.

1. Художник віддав на виставку три пейзажі й чотири портрети. Яких картин він віддав більше і на скільки?
2. Люда прочитала одну казку й чотири оповідання. Яких творів Люда прочитала більше і на скільки?

Розв'язування задач із уявними предметами (усно)

Цей спосіб роботи над задачею передбачає розв'язування без допоміжних малюнків. Малюк чує умову, уявляє предмети, про які йдеться у тексті задачі, подумки виконує відповідні дії, отримує результат, промовляє відповідь, формулює розв'язання за допомогою математичних дій та записує його.

Роздайте дітям «РОБОЧИЙ АРКУШ №9».

Грибок 🍄

Прослухайте текст задачі, усно розв'яжіть її та запишіть розв'язання у зошит.

1. Тато посадив у саду два кущі агрусу й чотири кущі смородини. На скільки менше кущів агрусу посадив тато?
2. Мама поклала дітям на сніданок чотири пиріжки з яблуками і два пиріжки із сиром. На скільки більше пиріжків із яблуками поклала мама?
3. У класі росте чотири рожеві фіалки й одна бузкова. На скільки більше рожевих фіалок, ніж бузкових, росте в класі?

4. Бабуся зв'язала для внуків одну шапочку і чотири шарфики. На скільки менше шапочок, ніж шарфиків, зв'язала бабуся?

5. Миколка та Мишко грали в шахи. Миколка виграв чотири партії, а Мишко — жодної. На скільки більше партій виграв Миколка?

6. Світланка принесла з лісу чотири ялинові та чотири соснові шишки. Яких шишок Світланка принесла більше і на скільки?

Складання подібних (аналогічних) задач

Квіточка

1. Складіть задачі за малюнками і запишіть їх розв'язання.

Цей вид завдань радимо виконувати в парі, щоб діти по черзі промовляли придумані ними тексти задач.

2. Складіть задачу за поданим числовим виразом. Виконайте відповідний малюнок.

Сонечко (завдання підвищеної складності)

Використовуючи малюнки-підказки, зображені у верхньому рядку, по черзі придумуйте задачі разом зі своїм сусідом по парті. Проілюструйте складені вами задачі, обговоріть та запишіть розв'язання. Якщо відчуєте труднощі, зверніться до вчителя.

Знаходження та виправлення помилок

Вишеньки

Закресліть розв'язання задач, що не відповідають малюнку або містять помилку в обчисленнях, і запишіть їх правильно. Обведіть заготовки правильно розв'язаних задач.

Контрольні завдання

Роздайте дітям «КОНТРОЛЬНИЙ АРКУШ».

Сонечко

Закресліть неправильне розв'язання задачі й обведіть заготовку для правильного розв'язання.

1. На санках із гірки спускалося четверо дітей, а на лижах — двоє. На скільки більше дітей каталось на санках, ніж на лижах?

2. До першого уроку праці вчителька підготувала три пачки пластиліну й чотири пачки кольорового картону. На скільки менше пачок пластиліну, ніж картону, підготувала вчителька?

3. На день народження до Оксанки прийшло четверо хлопчиків та четверо дівчаток. Кого прийшло більше? На скільки більше?

“КНИГА ПОШТОЮ” А/С 529
м. Тернопіль, 46008
т. (0352) 287489, 511141
(067) 3501870
mail@bohdan-books.com

Навчальне видання

Серія «Жива математика»

Васильченко Наталія Петрівна
Дяченко Ольга Миколаївна

ЖИВА МАТЕМАТИКА

**Методичний посібник для формування в дітей
уміння розв’язувати задачі в межах 5
у процесі підготовки до школи**

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чорненька*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп’ютерна верстка *Галини Тернопільської*

Підписано до друку 16.03.2011. Формат 60x84/8. Папір офсетний
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 3,26. Умовн. фарбо-відб. 3,26.

Видавництво "Навчальна книга – Богдан"
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

9 789661 016506